

בפרטי מידת הנקיות - חמדת הממון

יש לקנאה אחות, היא החמדה והתאוה. הקנאה היא הפזילה לצדדים, אי נחת ממה שיש לאדם. אם אדם מסתכל לצדדים, הוא לא מרוצה מחלקו. אדם כזה הוא מקנא, והוא גם חומד. יש שתי חמדות שמשגעות את האדם, "אין אדם מת וחצי תאוותו בידו". השקפת הרמח"ל מוצגת ביחס להתמודדות עם התאוה. השיטה כאמור היא להראות את חוסר ההיגיון והתועלת במידה הרעה, ובנוסף שהמידה הרע מפריעה לעבודת ה'.

כשאדם מתאוה מאוד, הוא בעצם אומר לעצמו שהחיים לא פה, הם שם. אדם כזה טוען ששם יש חיים, שאין לי. אצלו אין חיים, כי אם הוא מתאוה למשהו סימן שמאוד חסר לו חיים. אדם שמאוד רוצה מים סימן שהוא צמא, אם הוא שותה מספיק הוא לא צמא. אדם שמתאוה חושב שהחיים נמצאים שם, זו האשליה של התאוה, שהחיים תמיד שם, הם אף פעם לא פה.

התאוה זה מנגנון בלתי פוסק, שתמיד ידמיין שהחיים שם. זה הכח שלו, הכח של התאוה. זה הכח של הפיקוח נפש. החיים שם, אני מת, אני חייב את זה כדי לחיות! אני לא מסוגל לעמוד. העונג הזה, התענוג הזה - אז אני אחיה, אם אני אשיג אותו. זה לא נגמר, האשליה ממשיכה שאם אדם ישיג את הדבר הבא יהיה לו חיים. אדם לא מספיק לחיות, כל פעם שהוא מגיע אל מה שהוא חושב שזה החיים הוא מגלה שהחיים "שם", הוא אף פעם לא מגיע לחיים. הוא אף פעם לא חי, הוא תמיד במרדף אחרי החיים שאינם. זה נקרא "אין אדם מת וחצי תאוותו בידו" - הוא לא יכול לחיות כך, הוא תמיד מנסה לאחוז בתאוה שלו בידו כדי לחיות אבל זה לא יגמר. הרי לאדם וחווה היה גן עדן שלם, מלא חיים. מכל העצים בנפלאים בגן יכלו לאכול. אבל העץ שם, שאסור לאכול ממנו, "תאוה הוא לעיניים" - שם החיים. אז כל מה שיש פה זה מותר. אדם הוא שגזר על עצמו מיתה, שהכריז שכל מה שיש לו זה מיתה כי החיים שם. התאוה היא המוות, הכח שלה היא שעבשיו אין, אין חיים.

השקר שבתאוה הוא שהיא גורמת באדם לא לחיות! זה לא הגיוני לעשות את זה לעצמך, ככה להרוס לעצמך את החיים. אתה לא חי. יש המון תאוות, שתיים עיקריות. ממון וכבוד. יש תאוה שהיא תאוה חומרית, בזה עסקנו בתחילת הפרק: תאוות של יצרים שקשורות לאיסורים. עריות, מאכלים, יש בזה הלכות. הבעיה היא באותן תאוות שלכאורה אין בנושא הלכה. אין איסור להתאוות לממון, רק כתוב שאסור לגנוב. זה לא ברובד ההלכתי, משהו שיש עליו איסורין. הבעיה בתאוות הממון היא לא של יצר שההלכה מתמודדת איתו, אלא זו התמודדות של מידות. הבעיה בתאוה היא לא שאדם נהיה חומרני, אלא שהאדם מפסיק לחיות.

מה קורה לאדם שמפסיק לחיות? קודם כל זו שטות. זה גורם לאדם רעות רבות. הוא נאסר במאסר עולם, כי הוא הכריז שהוא במאסר, במצוקה. אני עבשיו בכלא, מת. כשיהיה לי את הממון הזה החיים שלי יהיו שווים משהו, אני אחיה. תאוות הממון, האובססיה הזו, בנויה על "עבשיו אין לי כלום". המנה לא שווה לו כלום, הוא רוצה מאתיים. הבעיה היא שאוהב כסף לא ישבע כסף, הוא לא שבע אף פעם. הבעיה היא שאדם שנכנס לזה לא יוצא מזה. תמיד הוא יאמר שכשיהיה לו את זה "אז...". הוא תמיד בעמל בלתי פוסק ועסק בזה. אז מה הבעיה? בעיה אחת היא שאדם נהיה כבול, שקוע כולו בעניין אחד בלבד. הוא כל כולו עבד, כבול לנושא הזה. אבל, הבעיה העיקרית היא שאי אפשר לעבוד כך את ה'. תאוות ממון היא לא איסור, אבל היא מונעת את עבודת ה'!

אי אפשר לעבוד את ה' כששיש תאוות ממון, כי היא יוצאת המון יגיעה ועמל, התעסקות בלתי פוסקת. הרי הכל מלא מצוקה, אתה לא חי!
המצוקה הזו גורמת שתפילות נאבדות, היא כובשת את הראש של האדם. היא משכיחה מהאדם מצוות ולימוד תורה, כי כשאדם נמצא בתאוות ממון הוא בסחרור, סחורה. הוא מסתובב, כי הכל שם.
"לא מעבר לים" - סחורה היא תמיד מעבר לים, שם. הממון הגדול תמיד שם, ופה נמצאת עבודת ה'.
אדם כזה הולך לשם, הוא לא נמצא בעבודת ה' כי הראש שלו הוא שם. הוא לא יכול להיות שקוע בעבודת ה'.

במה זה שונה מעבודת ה'?

עבודת ה' לא אומרת לאדם להתרכז בתחום אחד, זו התרכזות בהמון נושאים: בין אדם למקום, לחברו.
עבודת ה' היא פה, אדם לא עסוק בעולם הבא. התורה והמצוות הם פה, אנחנו כל הזמן עוסקים בכאן ולא בשם. אנחנו רודפים אחרים צוות ומעשיפם טובים פה, הכל כאן.
עבודת ה' היא תמיד פה, והמסחר הוא תמיד שם.
עבודת ה' ממקמת את האדם פה: הכל אצלו בפנים. אבל במסחר תמיד צריך ללכת, תמיד יש שם ממון.
לכן זו תנועה נפשית הפוכה. זה מעבר לים, וזה קרוב אליך הדבר מאוד לעשותו.
אבל אם אדם לא יסתכל על העתיד הוא לא יתקדם? - כספית זה נכון. אבל מבחינה כספית לא נורא שהוא ישאר פה. יותר חשוב שהוא יעשה את מה שהוא צריך לעשות היום, היום אם בקולו תשמעו.
הרבה יותר חשוב לנו זה שאדם יעשה את מה שהוא צריך לעשות היום. תאוות הממון מוציאה את האדם מההיום, המחר הוא זה שחשוב.
אנחנו אומרים ההפך, העכשיו זה מה שחשוב! אשר אנוכי מצוץ היום, עכשיו. זה הפך מוחלט.
מבחינתנו מה שחשוב זה מה שקורה היום, עכשיו.

בעיניי ממון אנחנו רואים את החוזק של העניין להיסחף לשם.
לא מצאנו שאנשים הולכים למרחקים כל כך בשביל שאר תאוות. בשביל ממון כן, אנשים הולכים לכל העולם ומנסים לגלות אוצרות.
זו לא תנועה רעה, אבל היא נעשית רעה אם היא נעשית אובססיבית.
גם בכבוד זה כך, אם אדם הוא שם הוא כבר לא פה. הוא רץ אחרי איזה משהו בעתיד, והוא שוכח את ההיום, דורך על אנשים בדרך בלי לשים לב. המטרה שלו היא שם.
זו תנועת נפש שאין בה איסור, אבל אי אפשר לעבוד את ה' כך. עבודת ה' מחזירה את האדם לפה.
זה סוף הנקיות, רגע המעבר מנקיות למשהו מעבר, בין השמשות.
אנחנו בסוף הנקיות, מקום שהוא מצד אחד לא איסור אבל הוא מצד שני מונע מצוות. רוב הנקיות היא להימנע מאיסור, זה כבר המגשר לקראת הפרישות.
הפרישות היא כבר לא איסור, אלא זרימת חיים שעלולה לגרום לאדם לבטל מצוות או לעבור איסורים.
אנחנו כבר בתפר בין נקיות לפרישות.
אי אפשר לומר שלרצות ממון זו עבירה, הוא לא עובר על שום הלכה. אבל אם הוא כל היום בממון, הוא יגיע לפספס המון מצוות. זה משיק לפרישות, לכן זה בסוף הנקיות.
זה לא גורם לאדם לא לעשות מצוות באופן מיידי, לא כמו העצלות. אדם עצל לא יקיים מצוות במידיות.
פה אנחנו רואים את הנולד - מידת הפרישות. זה עניינה, לראות צעד וחי קדימה ולהיזהר מאיסורים.
אדם שחומד ממון יאבד תפילות, ישכח מצוות, לא ילמד תורה. אם תראה את הנולד, תראה שזה ישליך למשהו בכיוון הזה.
לא כל המרבה בסחורה מחכים. זה לא אומר שאסור להרבות בסחורה, אבל תדע לך שאדם שמרבה בסחורה, יותר מדי - זה סביר מאוד שהוא לא יוכל כך להחכים בתורה.

יש בעיה נוספת בתאוה הזו, והיא שאדם נכנס לסכנות, עוזב את המקום הבטוח כדי להגיע לשם. נוסעים לאיים נידחים ומקומות מסוכנים בשביל מה שיש שם.
אנשים עושים דברים מסוכנים בשביל שם. מרבה נכסים מרבה דאגה, כי זה עולם מורכב. רמאויות והשקעות, זו השקעה שתופסת את הראש חזק מאוד.
הכל שם, באי ודאות.

זה בסדר לעשות עסקים, אבל כשאדם מתמכר לזה הוא מגיע לאי ודאות תמידית. מאוד קשה ליצור שגרה של עבודת ה' במצב של אי ודאות. איך אדם כזה יכול לקיים מצוות כרגיל? זה מאוד קשה.
זה לא אסור, אבל ממלכת האי ודאות חסרה רצפה לעמוד עליה. מאוד קשה לייצב את החיים כך.

הוא עלול לעבור על ההיגיון, לא רק על המצוות.

גם אחרי שאדם משיג הרבה זה לא נגמר. זו הוכחה לבעיה: גם מי שהשיג הרבה לא מצליח לעצור. ההיגיון היה אומר שמי שהשיג הרבה יכול לעצור, להירגע. הכל בסדר. אבל רוב האנשים לא מצליחים לעצור, להוריד פרופיל. זה לא נגמר. זה סימן שהנושא הוא כבר מזמן לא הממון. אנשים גם לא נהנים מהממון שלהם מדי. יש פה כבר משהו קיומי, אם אין לי את זה אני לא קיים. זה כבר מבחן אישיות, מרדף אינסופי. זה כבר מזמן לא בדאגה קיומית כלכלית. תרגע, אתה מסודר. הדחף הזה לא מובן. למה? לאיפה אתה רוצה להגיע בסוף? זה לא מובן, לא הגיוני. למה אתה לא עוצר? פתחת רשת של עשרה חנויות, אתה מסודר לגמרי. יופי, תשאיר מקום לאנשים אחרים גם להתפתח. למה אתה פותח עוד חנויות? רואים שזה משהו אחר, זה משהו לא הגיוני. לכן זה מפחיד אותנו. הבעיה היא לא בשאיפה להגיע לרמה כלכלית, זו תאוות ממון, הרצון לעוד! אין דבר כזה מקסימום ממון, אין לזה הגדרה. זו בדיוק הנקודה, שאין מקסימום. לכן זה עולם לא נורמלי, אין מטרות. זה עולם מאוד לא יציב, ההתנהגות של האנשים היא לא רציונלית. בעולם כזה, קשה ליצור יציבות מחשבתית, אישית. בעולם העסקים הגדול יש המון דמיון ורגש, זה מזמן לא רציונלי. קשה להבין את זה.

הווי ממעט בעסק, ועסוק בתורה. לא כתוב לא להיות איש עסקים, אלא למעט. אל תיתן לזה להוביל לך את החיים, תמעט על הפרנציפי. תעצור. זה מציג את השאיפה לגדול במקום הלא נכון - שם, בעולם הכספי. השאיפה האמיתית של האדם לגדול צריכה להיות בנפש שלו, במעשים טובים ובמידות, ביראת שמים. זה תרגום לא נכון של השאיפה של האדם לגדול, זה לא המקום הנכון ליישם את שאיפת הגדולה. זה כמו לאכול המון כדי לגדול, זו לא הפרשנות הנכונה. או ללכת על עקבים גבוהים מאוד - מה זה קשור? את הרצון לגדול צריך לפענח. תאוות הממון נותנת פרשנות מאוד מוטעית לרצון שבאדם לגדול.

יותר גרוע זה הכבוד, זו התאוה היותר קשה ומציקה, יותר אובססיבית. זו בעיה הרבה יותר חמור, והמלחמה בה קשה הרבה יותר.

השיחה נערכה לפישטחיות הבנתו של העורך,
וכל טעות או חסרון יש לתלות בעורך בלבד.